

Nr 28.

Första kammarens allmänna beredningsutskotts utlåtande i anledning av väckt motion angående landsbygdens trafikförsörjning genom omnibusföretag.

I en inom första kammaren väckt, till dess allmänna beredningsutskott hänvisad motion, nr 277, har herr *Wahlund m. fl.* hemställt, att riksdagen måtte i skrivelse till Kungl. Maj:t anhålla att Kungl. Maj:t måtte låta verkställa utredning rörande trafikförsörjningen genom omnibusföretag inom olika delar av landet samt att därefter för riksdagen framlägga de förslag till intensifiering av landsbygdens trafikförsörjning, vartill utredningen må föranleda.

Beträffande motiveringen får utskottet hänvisa till motionen.

Utskottet har inhämtat yttranden över motionen från länsstyrelserna i Västerbottens och Norrbottens län. Busslinjeutredningen har på begäran om yttrande förklarat sig för närvarande sakna möjlighet att närmare ingå på de i motionen berörda spörsmålen men har framhållit, att en undersökning av de frågor, vid vilka motionärerna uppehålla sig, tvevelsutan skulle vara av värde. Utskottet har vidare berett Svenska omnibusägareförbundet tillfälle att yttra sig, varjämte utskottet tagit del av yttranden från järnvägsstyrelsen och generalpoststyrelsen över en inom andra kammaren väckt likalydande motion.

Järnvägsstyrelsen erinrar om att styrelsen i sitt yttrande över de vid 1945 års riksdag väckta motionerna I: 216 och II: 441 — vilka i stort sett voro av samma innehåll som den nu föreliggande — tillstyrkte den i motionerna begärda inventeringen av befintlig och planerad omnibusrörelse. Styrelsen anser sig icke heller nu kunna bestrida behovet eller lämpligheten av den i motionen ifrågasatta inventeringen och kartläggningen av glesbygdens trafikförbindelser och anser icke heller, att nuvarande tidpunkt skulle vara illa vald för en sådan undersökning, eftersom de under år 1945 bestående, med kristillståndet sammanhängande inskränkningarna numer få anses i allt väsentligt avvecklade. Styrelsen tillstyrker motionen och understryker, att undersökningen bör vara förutsättningslös.

Generalpoststyrelsen ifrågasätter, i motsats till järnvägsstyrelsen, huruvida det kan vara lämpligt att redan nu verkställa en utredning, då en stabilisering av trafiken — så kort tid efter det trafikrestriktionerna upphävts — antagligen ännu icke inträtt.

Även styrelsen hänvisar till sitt utlåtande över ovannämnda motioner samt erinrar om att styrelsen — med tanke på att vissa trakter kunde vid en undersökning visa sig vara eftersatta i kommunikationshänseende — tillstyrkte motionerna. Styrelsen erinrar vidare om sitt yttrande över en vid 1945 års riksdag väckt motion, II: 405, angående utredning om ordnande genom statens försorg av reguljär gods- och persontrafik på landsvägarna i vissa glest befolkade delar av landet m. m. Styrelsen hade i detta sammanhang framhållit, att även glest befolkade landsdelar i allmänhet blivit relativt väl tillgodosedda med trafikmöjligheter men att detta icke hindrade att de landsdelar, som kunde påvisas vara eftersatta, erhöle bättre trafikförbindelser. Styrelsen hade — ehuru tveksam om möjligheten och lämpligheten att genomföra motionärernas förslag i den utsträckning, de tänkt sig — förklarat sig icke vilja motsätta sig utredning i ärendet.

Under den tid, som förflutit, sedan generalpoststyrelsens ovannämnda tvenne yttranden avgåvos, ha förhållandena å trafikförsörjningens område i icke ringa mån förändrats. En förbättring i läget har inträtt till följd av att handeln med flytande drivmedel, gummi m. m. icke längre är underkastad regleringar från statens sida. Med hänsyn till det intresse, som förefinnes hos såväl de enskilda trafikutövarna som de statliga — statens järnvägar och postverket — för tillgodosende av behovet av omnibustrafik, torde man måhända kunna antaga, att det numera icke finnas många områden på landsbygden — med för omnibussar framkomlig väg — vilka i någon avsevärd omfattning kunna anses vara underförsörjda i trafikhänseende. Ytterligare behov av trafik inom olika landsdelar kommer med stor sannolikhet att självt göra sig gällande, allteftersom vägnätet utbygges och förbättras. Så snart en för bilar trafikabel väg blivit färdigställd, dröjer det enligt hittills vunna erfarenheter på detta område i allmänhet icke länge, förrän trafik av olika slag kommer i gång på vägen i fråga.

Styrelsen anser sig icke kunna frånkänna den föreslagna utredningen ett visst värde men uttalar sig för att densamma bör anstå.

Länsstyrelsen i Västerbottens län förklarar, att länets landsbygd numera erhållit en i stort sett tillfredsställande försörjning med linjetrafik. Något större behov av en sådan utredning, som i motionen föreslås, kan därför knappast anses föreligga för länets vidkommande, men länsstyrelsen vill å andra sidan icke motsätta sig att den ifrågasatta utredningen kommer till stånd.

Länsstyrelsen i Norrbottens län, som infordrat yttranden från flertalet landsfiskaler i länet, har funnit, att de olika trafikföretagen i länet så gott som undantagslöst gjort allt för att ordna linjetrafiken med omnibus så, att allmänhetens krav på goda förbindelser i största möjliga utsträckning kunnat tillgodoses. Konkurrensen om trafikrättigheterna på nytillkomna vägar är mycket hård. Restriktionerna för bl. a. omnibustrafiken under

1940-talet ha hindrat den utveckling och intensifiering av trafiken, som eljes skulle ha ägt rum. Då så kort tid förflutit sedan dessa restriktioner upphävts, anser länsstyrelsen det icke lämpligt att nu igångsätta en sådan utredning, som motionärerna föreslagit. De förbättringar, som kunna anses berättigade och genomförbara, komma antagligen att ha genomförts innan en sådan utredning slutfört sitt arbete. Länsstyrelsen avstyrker därför den av motionärerna begärda utredningen.

Svenska omnibusägarförbundet anför bl. a. att omnibustrafiken mycket starkt utvecklades under tiden fram till andra världskrigets utbrott samt att den korta tid, som efter krigsregleringens, senast bensinransoneringens, upphörande stått till bussföretagarnas disposition, av dessa utnyttjats på bästa sätt för genomförande av förbättring i kommunikationsförhållandena.

Koncessioner för linjetrafik beviljas i övervägande antalet fall av vederbörande länsstyrelse. Dessa myndigheters erfarenheter torde vara, att en väg knappast hinner bli projekterad förrän ett antal ansökningar om tillstånd till linjetrafik inkomma till länsstyrelserna. Redan innan vägen öppnats för trafik har i regel tillstånd till linjetrafik å vägsträckan hunnit meddelas. Detta gäller inte endast i fråga om vägar inom tätbefolkade delar av landet utan även inom s. k. glesbygder. Några svårigheter att finna enskilda företagare som äro villiga att nedlägga arbete och taga ekonomiska risker för sådan trafik har hittills knappast förelegat. När fråga är om turtätheten, så ha även härutinnan länsstyrelserna ett betydande inflytande. Turistor fastställas som bekant av den myndighet, som meddelat trafiktillstånd. Det bör härvid märkas, att frågor om inrättande av nya turer kunna väckas inte endast av trafikföretagarna utan även av trafikanterna. I den mån det sistnämnda varit fallet, torde som regel trafikanternas krav ha tillgodosetts. Länsstyrelserna ha också möjlighet att med stöd av 12 § i förordningen om yrkesmässig trafik föreskriva skyldighet för trafikutövarn att driva samtrafik med anslutande järnvägs-, spårvägs- eller sjötrafikföretag och meddela föreskrifter om sättet för samtrafikens bedrivande.

Förbundet anser, att redan förefintliga bestämmelser angående länsstyrelsernas befogenheter i fråga om busstrafiken samt kännedomen om det intresse, som i övervägande antal län av vederbörande landshövding ägnas väg- och trafikfrågor, synas innebära fullt tillräckliga garantier för att de synpunkter, som motionärerna anlagt, blivit eller komma att bli till fullo beaktade. En ytterligare utredning av den beskaffenhet, som motionärerna äsyfta, synes förbundet sålunda överflödig.

Utskottet. Såsom järnvägsstyrelsen erinrar i sitt yttrande förelågo vid 1945 års riksdag två motioner med samma syftning som den föreliggande. Andra kammaren beslöt för sin del att riksdagen måtte överlämna motionen till 1944 års trafikutredning, men första kammaren avslög den likalydande motionen, varför frågan förföll.

De 1945 bestående, av krisförhållandena betingade inskränkningarna i landsbygdens trafikförbindelser ha sedan dess avvecklats, och det framgår av remissyttrandena, att de olika trafikföretagen bemöda sig att ordna linjetrafiken med omnibus, så att allmänhetens krav på goda förbindelser i största möjliga utsträckning tillgodoses.

Sedan förhållandena stadgat sig kan en kartläggning av landsbygdens trafikförhållanden måhända visa sig önskvärd, men under nuvarande förhållanden synes icke påkallat att företaga den av motionärerna begärda utredningen, varför utskottet hemställer,

att motion nr 277 ej måtte till någon första kammarens åtgärd föranleda.

Stockholm den 20 april 1950.

På utskottets vägnar:

BERNHARD NÄSGÅRD.

Närvarande: Se under utlåtandet nr 26.
